



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. VI. Illyricos, Germanos, Gallos, Hispanos, atque Britannos, unam eandemque inter se habuisse linguam, uniusque & ejusdem gentis Celticæ, ab Aschenaze propagatæ, fuisse nationes, probatur ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

Illyrios, Germanos, Gallos, Hispanos, atque Britannos unam eandemque inter se habuisse linguam, uniusque & ejusdem gentis CELTICAE, ab Aschenaze propagatae, fuisse nationes, probatur populorum adpellationibus, quae uno eodemque modo apud praedictas nationes fuerunt formatae: item privorum hominum propriis nominibus, quae eisdem nationibus fuere communia.

VNA M eandemque habuisse inter se linguam Germanos, Gallos, Britannos, Hispanos, atque Illyrios, postquam pluribus veterum scriptorum testimoniis probatum est; nunc etiam ex propriis singularum nationum privorumque hominum nominibus, quae omnibus praedictis quinque gentibus fuere communia, idem ostendere conabor.

Ac primum, nationum vocabula quod attinet, haud leve fuerit ejus rei documentum, quod multa terminata sint in ON; quae Graeci Romanique suis lingvis formarunt in ONES, ONI, & ONII. ut in Hispania, *Vergones, Vectones, Pelendones, Autrigones, Vascones, Berones, Ilercaones.* in Gallia, *Santones*, sive *Santoni*; *Pictones, Turones*, sive *Turoni*, & *Turonii*; *Rhedones, Suesones, Senones, Lingones, Ambrones, Brannonii* in Alpibus, *Centrones, Agones, Acitavones, Calucones.* in Vindelicia, *Vennonnes.* in Germania Cisterhenana, *Vangiones, Eburones, Centrones, Sueconi.* in Britannia, *Dumnonii, Vennicones, Caledonii, Creones*; & universa Britannorum gens *Britones.* in Germania Transfhenana, *Iuhones, Frisones, Catulcones, Francones, Saxones, Sigulones, Semnones, Caviones, Suardones, Nyitones, Lugiones, Gotones, Burgundiones, Teutones*, sive *Teutoni, Hiltuviones, Sveones, Lappiones, Istevones, Ingavones.* quae cuncta antiquis Celtis fuere in ON; *thi Frison, thi Frankon, thi Saxon, thi Goton*; & sic reliqua: quae nunc efferrimus per EN. Ad eundem modum haud dubie etiam illa formatae fuerunt per Hispaniam, Galliam, Britanniam, & Illyricum. Quin multa quoque eorum vocabulorum, quae apud Graecos Latinosque auctores leguntur in ANI, ENI, INI, & UNI, eandem analogiam habuere apud Celtas, variis tantum nationum dialectis in varias istas vocales distinctam. Sic enim apud Germanos, quae nunc pronuntiamus in EN, olim varie clata fuisse per omnes vocales AN, EN, IN, ON, & UN, antiqua monumenta docent. Atque hinc est, quod in tali illi, qui plerisque Latinorum Graecorumque auctoribus sunt *Britanni*, *Βρεταννοί*, aliis dicantur *Britani*, maxime vero Graecis *Βρεταννοί*: & nonnullis *Britones*, *Βετανες*, sive *Βετρονες*, qui haud dubie ipsis Celtis dicebantur *thi Britton*, & *Brittan*.

Alia fuit vocabulorum terminatio in MAN, quae vox hominem, seu virum significat. unde in Gallia *Cenomani*: in Germania Cisterhenana *Pamani*; qui, una cum IV aliis exiguis nationibus, primi dicti fuere *Germani*; vocabulo non a Germanis, sed a Gallis invento, ut suo loco ostendetur. in Germania Transfhenana *Marcomani*; & qui in horum sedes successerunt, Galli *Aleman*. qui populi omnes recte etiam per geminum NN scribuntur, *Germani*, *Marcomanni*, *Aleman*, *Pamani*, *Cenomanni*.

Alia hinc terminatio fuit in AC, sive ACH; quae Romani formaverunt in ACTI, Graeci nonnumquam in ACÆ, & ACES. in Hispania, *Orniaci, Arevaci*, quibus nomen dedit *fluvius Arev*, teste Plinio, lib. III, cap. III: Ptolemaeo sunt *Ἀρεβάκια*. Appiano in Hispanicis *Ἀρεβάκια*. in Britannia, *Segontiaci, Carnonaca*. in Gallia, *Rauraci, Bellovaci*. in Germania Cisterhenana, *Levaci*. in Germania Transfhenana, *Marsaci, & Mattiaci*. in Norico, *Sevaces*. qui omnes Celtica lingua dicti fuere *thi Ornacker, Arwacker, Belwacker, Lewacker, Marsacker, Mattacker, Séwacker*: vel, alia dialecto, *Ornacher, Arwacher, Belwacher, Lewacher, Marsacher, Mattacher, Séwacher*. quamvis ultimam quoque syllabam fuisse tunc crassam credo in A. Ejusdem generis vocabula alia dialecto terminabantur in IC, sive ICH: quae Graeci Romanique formarunt in ICTI, & ICES. unde in Britannia *Ordovices*, in Gallia *Eburovices, Lemovices, Brannovices, Mediomatrices*, sive *Mediomatrici*; & qui supra *Rauraci*, aliis auctoribus dicti *Raurici*. qui iidem nonnullis *Rauriaci*, quemadmodum *Orniaci, Mattiaci*. quod idem in oppidorum quoque & vicorum adpellationibus usurpatum fuisse, infra ostendam. Quin & *Durotriges* in Britannia, & *Bituriges* in Gallia, *Caturiges*que in Alpibus, nullam aliam nominum analogiam habuisse videntur. nam quum ejusmodi vocabula Gallis, Graecè loquentibus, scriberentur primo singularis numeri casu in ἰ; obliqui inde facti sunt in ιϞ, simul atque ιϞϞ, ut mox infra in privorum hominum nominibus docebo.

Alia

Alia iterum nationum vocabula derivativè à certis quibusdam vocibus primitivis formabantur in *ISCHON*, sive *ISKON*; quæ nunc efferimus in *ISCHEN*, & *ISKER*; Græci & Romani olim in *ISC I*, & *ISC Æ*. unde universa gens nostra *Theutisci*; & nationes in eâ duæ, *Narisci* & *Cherisci*, sive *Cherufci*, & *Cherufca*: gentes universæ Alpinae *Taurisci*: in Alpibus *Rigufci*, sive *Rigufca*. in Pannoniâ *Aravisci*: & in eadem regionem transgressi Galli *Scordisci*, sive *Scordisca*. in ipsâ Galliâ, *Vibisci*. in Hispaniâ, *Carisci*: qui Ptolemæo dicuntur *Caristi*; quemadmodum ipsi quoque *Narisci* quibusdam Græcis dicti fuere *Naristi*, & *Narista*; *Taurisci*, *Tauristi*, & *Taurista*; ut suo loco patebit. Hi omnes Celticâ lingvâ dicebantur, *thi Theutischon*, *Narischon*, *Cherischon*, *Taurischon*, *Rigischon*, *Arwischon*,
 10 *Schordischon*, *VVibischon*, *Carischon*.

Alia deinde fuit terminatio in *ONTZ*, sive *UNTZ*: quæ Romani Græcique formaverunt in *ONTII*, & *UNTH*. unde in Hiberniâ *Voluntii*: in Alpibus *Ebroduntii*, *Vocontii*, *Sogiontii*, *Vediontii*, *Lepontii*: in Norico *Ambiontii*.

Alia item fuit terminatio in *AW*: quam Romani formarunt in *AVI*. unde in Hispaniâ *Lemavi*: in Germaniâ Cifthenanâ *Batavi*: in Germaniâ Transfthenanâ *Chamavi*. qui omnes Celticâ dicebantur lingvâ, *thi Lemaver*, *Batawer*, *Chamawer*.

Atque equidem nescio, an non unam eademque vocabulorum analogiam habuerint in Hispaniâ *Murbogi*, & in Galliâ Asiaticâ *Tolistobogi*. item in eadem Hispaniâ *Artabri*, *Cantabri*; & in Germaniâ *Sigambri*, *Cimbri*.

20 Una certè analogiæ ratio fuit in iis nationum vocabulis, quæ variis dialectis per Hispaniam, Galliam, atque Germaniam efferuntur in *AR*, *ER*, *OR*, & *UR*. ut in Hispaniâ, *Breccarii*, *Capori*: in Hyberniâ, *Vellabori*, *Auseri*: in Britanniâ, *Silures*: in Galliâ, *Ambibari*, *Petrocorii*, *Ambarri*, *Cavares*: in Germaniâ Cifthenanâ, *Treveri*: in Alpibus, *Viberi*: in Germaniâ Transfthenanâ, *Tencteri*, *Bructeri*, *Angriarii*, *Chassuarii*, *Ansbarii*, *Chetaori*, *Hermunduri*. nam hodiè que ejusmodi nationum opidanorumque vocabula per eandem vocaleis variis dialectis feruntur. Hæc igitur de ipsarum nationum vocabulis.

Nominum etiam in viris propriorum formationes, imò ipsa quoque nomina virorum integra apud prædictas quinque gentes fuisse communia, haud paucis exemplis, documentisque ostendi potest. Livio, lib. *xx xviii*, *Tolistobogiorum*, Gallicæ in Asiâ
 30 gentis, memoratur regulus *Lutarius* nomine. Cæsari, Gallici belli comment. *vii*, & *viii*, *Cadurcorum* refertur princeps, eodem nomine, nisi quòd leviter aliâ dialecto variato, *Luterius*: & eodem itidem nomine Straboni, lib. *iv*, *Bituiti Arvernorum principis*, sive regis filius. cujus tamen illic nomen, ut & ipsius *Bituiti*, vitiatum legitur $\lambda\upsilon\tau\epsilon\lambda\mu$, pro $\lambda\upsilon\tau\epsilon\lambda\mu$. Hoc vocabulum Procopius Gothicar. rer. lib. *i*, formans $\lambda\epsilon\upsilon\delta\epsilon\lambda\mu$, Gothorum, Germanicæ gentis, cuidam principi tribuit. Agathias verò, lib. *i*, idem formans $\lambda\epsilon\upsilon\theta\alpha\epsilon\lambda\mu$ Alemannorum quemdam principem eo refert. In Francorum gente sæpenumerò idem nomen variis auctoribus variè refertur, *Lotarius*, *Lotharius*, *Hlotarius*, *Hlotharius*, *Chlotarius*, & *Clotarius*. cujus variationis ratio hæc est; quòd antiquis illis Celtis, quemadmodum compluribus aliis per omnem terræ orbem gentibus, adspiratio *H*, etiam ante con-

40 sonantibus, valdè fuit vulgaris: eaque densata; unde postmodò factum, uti in Græcum *x*, id est, *CH* verteretur: ex quo tandem Romani adspirationem rejicientes, nudum fecere *C*. quod non modò in hoc vocabulo *Lotar*, sed in multis etiam aliis apud rerum scriptores adparet: quorum nonnulla suis locis hoc in opere referentur. Prædictum nomen *Luter*, in catalogo propriorum nominum, quem doctissimus vir Goldastus in Alemannicarum antiquitatum tomo secundo edidit, legitur variè, *Lutibere*, *Lintor*, *Lodhari*, & *Hlothari*. Hodiè idem nomen adhuc frequens est in quibusdam Germaniæ partibus *Lüder*.

Eidem Cæsari, comment. *vii*, *Æduorum* princeps est *Litavicus*. quod nomen nemo, nisi durissimi cerebri homo, negaverit, quin idem sit, quod etiam nunc vulgò in omni Germaniâ dicimus *Lutwich*, *Ludwick*, & *Lodewick*; sive, ut Dani scribunt, *Ludvik*, & *Lodvik*. Hoc in prædicto catalogo scribitur, *Lintwic*, *Lintwig*, *Ludawic*, *Ludwihc*, & *Hludovvic*. nam & hoc per adspirationem apud auctores variatur, *Ludovicus*, *Lodovicus*, *Hludovicus*, *Hlodovicus*, *Chlodovicus*, *Chlodoveus*, *Clodoveus*.

Nomen nunc est vulgare in Germanorum gente, quod variis dialectis dicitur *VVilhelm*, *VVillem*, *VVellem*; Anglis verò *VVilliam*, Gallis *Guillaume*, Italis *Guglielmo*, Hispanis *Guillermo*. Id uni etiam Sigeberto variè scribitur, *VVilhelmus*, *Gvilhelmus*, *Gvilbermus*, *Gvillermus*, *VVillermus*. apud Nicetam Choniaten, rer. gestar. Manuelis Comneni lib. *v*, dicitur $\Gamma\iota\lambda\iota\epsilon\lambda\mu$. apud Annam quoque Comnenam, Alexiados lib. *i*, variatum legitur, $\Gamma\iota\lambda\iota\epsilon\lambda\mu$, $\Gamma\iota\lambda\iota\epsilon\lambda\mu$, $\Gamma\alpha\lambda\iota\epsilon\lambda\mu$. Posteriores id maluerunt dicere $\Gamma\iota\lambda\epsilon\lambda\mu$. Præcis hoc quoque

quoque Hispanis, ut Celticæ gentis parti, fuisse commune, disco ex Livio. huic quidpe, lib. xxxv, refertur Hispanicæ cujusdam gentis rex *Hilermus*.

Treveri fuerunt Germanica natio cis Rhenum, in Gallico solo, ut suo loco patebit. in his Cæsar principem memorat, comment. v, cui nomen *Cingetorix*. eodem verò nomine principem quemdam refert Britannicæ, in eodem commentario. Hoc idem esse nomen, quod in suprâ dicto catalogo scribitur *Cundrigi*, *Cunterich*, & *Gunderich*; hodièque in Germaniâ dicitur *Günterich*; nemo dubitaverit, cui constiterit, terminationem istam Cæsar in *ix*, ipsis Celtis fuisse in *ich*. Falsum est, quod Glareanus ad primum Cæsar commentarium docet, ejusmodi Gallorum nomina Græcis literis perscripta fuisse in *x*, id est, Latinorum *ch*: Cæsarem verò eam literæ formam retinuisse in Latinâ eorundem nominum formatione; quamvis planè alienus fuerit factus sonus, in Græcum scilicet *z*. Multo veriora eâ de re posse docere puto. nempe, quum Galli, Cæsar's tempore, omnia ea, quæ literis mandare volebant, Græcâ scripserint lingvâ; ejusmodi quoque nomina in Græcum formaverunt modum; quemadmodum nos nunc, Latinè loquentes, in Latinam formam redigimus. hinc illis adsumtum est in nominativo casu, pro germano genuinoque suo *ch*, Græcum *z*: à quo obliqui formabantur in *r*; quod prope *x*, sive *ch* accedebat: vel etiam in *κ*; quod magis etiam adpropinquabat. Sic Dioni, lib. xxxviii, genitivus casus est Ὀρκεπέριχ, & lib. xl, Ἀμείρορχ, & Οὐερκινγπέριχ; à nominativis Ὀρκεπέριχ, Ἀμείρορχ, Οὐερκινγπέριχ quod Plutarcho in Cæsare est οὐερκινπέριχ; & epitomatori Livii, lib. lxxxvii, *Vercingetorix*. Cæsar, eamdem vocabulorum formationem servans, Latinè fecit *Orgetorix*, *Ambiorix*, *Vercingetorix*: & obliquo casu, *Orgetorigis*, *Ambiorigis*, *Vercingetorigis*. Plutarchus, in libro de feminarum virtutibus, item in eo, quem amatorum inscripsit, in Asiaticis quoque Gallis principem gentis refert, cui nomen Σινέριχ; à quo obliquum casum facit Σινέριχ. Cæsari, comment. iiii, Unellorum rex est *Viridovix*, & obliquo casu *Viridovice*. Tacitus, annal. i v, villam memorat Frisii cujusdam *Cruptoricis*. quod & ipsum nomen rectum casum nullum alium habuit, nisi *Cruptorix*; quemadmodum κύλιχ, κύλικ; περίχ, περίχ; calix, calicis; perdix, perdicis: vel potius ut *radix*, *radicis*; *felix*, *felicis*. Posterioris sæculi scriptores ejusmodi Celatarum nomina propius genuino gentis sono accommodantes, formaverunt Græcè in *χ*, Latinè in *ch*us; & abjectâ, ut suprâ notatum, adspiratione, in *cus*. Hinc nomen, quod Tacitus, annal. xii, in Frisiorum principe refert *Malorix*, sive, obliquo casu, *Malorige*; Ammianus, lib. xxv, facit *Malarichus*, & paullo post *Malaricus*. hinc item nomen, quod Cæsar comment. v, & Dio loco prædicto, in Eburonum rege memorant *Ambiorix*, in catalogo suprâ dicto est *Ambricho*, & Niceta Choniata, de Isaacii Angeli imperio lib. ii, in Alamannorum principe Ἀμείρχ: vulgò nunc *Aimerich*, *Eimerich*, & *Emmerich*. apud Livium, lib. xxv, & xxvi, Hispanorum dux est, *Mericus* nomine: quod & ipsum idem ego esse crediderim cum illo. saltem *Mericus*, Boji cujusdam Galli nomen, apud Tacitum histor. lib. ii, non fuerit aliud ab isto. Ceterum Straboni, lib. v, Sigambrorum in Germaniâ princeps memoratur Δένδριχ, *Dendorix*. id nomen inferioris sæculi scriptoribus, Procopio, Agathia, & aliis, dicitur Θυνδριχ, *Theuderichus*. Eadem Straboni, lib. xi, Asiaticorum Gallorum in Comanâ regione princeps refertur Ἀδιπίριχ; nescio an eodem nomine. nam vocabulum *Theuth* variè, pro multiplici dialectorum ratione, formatum fuisse in *Theud*, *Theut*, *Deud*, *Deut*, *Thiat*, *Diat*, & complura alia vocabula, infrâ docebo. hinc etiam Witichindo, histor. Saxon. lib. i, idem nomen dicitur *Thiadericus*. Apud Orosium, lib. v, cap. xv, Cimbrorum, in Italiâ à Mario Catuloque cæsarum, rex memoratur, ex illius temporis monumentis, *Cesorix*. hoc nomen posterioris ævi scriptores, in Vandalorum Africam occupantium rege, dixerunt *Gizerichus*, *Gezerichus*, *Geserichus*, & *Genserichus*. Omnino igitur statuendum, cuncta illa Gallorum, Britannorum, Germanorumq; nomina, quæ apud antiquiores auctores terminantur Græcè in *iz*, Latinè in *ix*, ipsis istis gentibus fuisse prolata in *ich*, vel aliâ dialecto in *ik*; ut hodièque uterque modus apud Germanos obtinet. Præter jam dicta, reperiuntur & ista apud auctores: Apud Orosium, dicto loco, alius Cimbrorum rex *Bojorix*: & eodem nomine, apud Livium lib. xxxiv, *Bojorum* dux in Galliâ. apud Strabonem, lib. v, Sigambrorum dux Βατιπέριχ, *Batorix*. apud Cæsarem, comment. i, *Dumnorix*, & comment. v, *Eporedorix*; *Æduorum* principes. quorum hoc ipsis Gallis fuisse arbitror *Pferdereich*, vel *Pferderich*, & aliâ dialecto *Perderik*. nam Plinius, lib. iii, cap. xvii, ita scribit: *Opidum Eporedia, Sibyllinis libris à populo Romano condi jussum. Eporedicas Galli bonos equorum domitores vocant.* Apud Polybium, lib. iii, Hispanorum nobilissimus est Ἀβίλιχ; à quo obliquum casum facit τὸν Ἀβίλιχα. In *ichus*, atque

atque I C U S formata, innumera passim reperias apud inferioris sæculi auctores, Græcos pariter atque Latinos. Sed & vetustissimi auctores nonnulla in I C U S retulerunt. apud Orosium, suprâ dicto loco, Cimbrorum rex memoratur *Claudicus*. apud Livium, lib. XI & XLIV, *Clondicus*, dux Bastarnarum, gentis Germanicæ; ut infrâ ostendam. apud Appianum, in Hispanicis, Lusitanorum dux *Punicus*. apud Cæsarem, prædictus *Liravicus*: & comment. I, Sequanorum princeps *Casticus*. apud Dionem lib. LX, *Bericus* Britannus.

Porrò alia nominum formatio fuit in A C H, sive, aliâ dialecto, in A K. quæ Romani, quemadmodum illa in I C H, & I K, formarunt nunc in A X, nunc in A C U S, aliàs in I A C U S, nonnumquam in A C I U S, & interdum in A C U S. In Galliâ; apud Cæsarem, comment. I, II, & IV, *Divitiacus*, Æduorum princeps: comment. VIII, *Dumnacus*, Andium dux: ibidem *Duracius*, Pictò: apud Livium, lib. XXXIV, *Dorulacus*, Bojorum dux. fugitivorum in Italiâ Siciliâque fervorum, qui erant Galli simul atque Germani, bello Cimbrico capti, dux fuit *Spartacus*. In Germaniâ; apud Strabonem, lib. VII, *Sesithacus*, Cheruscorum princeps. apud Ammianum, lib. XXXI, *Safrax*, Gothorum princeps. In Britanniâ; apud Cæsarem, comment. V, *Segonax*, Cantii ex parte rex. apud Tacitum, annal. XV, & apud Dionem lib. LX, *Caractacus*, rex Britannorum, apud eundem Tacitum, in vitâ Agricolæ, *Galgacus*, Britannorum dux: & annal. XVI, *Prasutagus*, Icenorum, Britannicæ gentis, rex. In Hispaniâ; apud Appianum, in Hispanicis, *Andax*. In Galliâ Asiaticâ; apud Plutarchum, in libro de feminarum virtutibus, Πονδώραξ, *Poredorax*: quod idem est cum illo

²⁰ *Eporadorix*.

Alia hinc propriorum nominum formatio fuit in M A R, sive, variantibus dialectis, MER, & MIR. quam Græci Latinique suis lingvis formarunt in *marus*, *merus*, *mirus*, *meres*, *miris*, & item *marius*. Hinc Livio, lib. XXXIV, Gallorum in Hispaniâ militantium regulus *Civismarus*: & lib. XXXVII, Asiaticorum Gallorum regulus *Combolomarus*. & Cæsari, comment. V, Treverorum princeps *Indutiomarus*; Græcè Dionii, lib. XI, Ἰνδουτιόμαρος. eidem Cæsari, comment. VII, Æduorum princeps *Viridomarus*; seu, ut variant exemplaria, *Vividomarus*, *Viridomarus*. eodem hoc nomine apud Livii epitomatores lib. XX, ac Jordanem, de regnorum successione, item apud Florum, lib. II, cap. IV, narratur Gætatarum, Gallicæ gentis, rex, à Claudio Marcello victus. Ciceroni, in divinatione in Q. Cæciliam, & in Verrem lib. II, *Egritomarus*. idem Propertio, lib. IV, eleg. XI, dicitur *Viridomarus*, in his versibus:

*Claudius at Rheno trajectos arcuit hostes,
Belgica cum vasti parma relata ducis
Viridomari. genus hic Rheno jactabat ab ipso.*

Apud Plutarchum, in Romulo, & item in Marcello, vocatur Βερίμαρος, *Britomartus*: nescio an satis sine mendo, pro Βερίμαρος, *Britomarus*; quo vocabulo Florus quoque, dicto loco, alium Gallorum ducem, ab Æmilio victum, refert. sed puto per errorem, ut multa alia; quum idem fuerit, qui aliis auctoribus dicitur *Viridomarus*. Plutarchus equidem ipse Βερίμαρος scripsisse potuit, ex monumentis antiquiorum scriptorum, qui *Britomartum* hunc Gallum adpellarunt eodem ferè vocabulo, quo *nympha*, Dianæ cara socia, vocata est *Britomartis*. At genuina Celtarum vox fuit *Wirthmar*. unde Latini literam W verterunt in confinem V, & O in adfinem Δ; Græcorum verò quidam in adfinem T. Hunc equidem *Viridomarus* Belgam facit Propertius, Rheni adcolam. at è diverso Polybius, lib. II, Gallos Gætatas, quorum ille rex, seu dux fuit, Alpium & Rhodani in Galliâ facit adcolas. cujus profectò fides eo potior, quo ipse illi sæculo propinquior, quàm Propertius. Atque equidem quis istud crediderit; *Rheno trajectos arcuit hostes*? quidpe si cis Rhenum in Galliâ Belgicâ fuerunt; nihil opus illis erat Rhenum trajicere in Germaniam, ut Italiam & Padum amnem à suis sedibus peterent. si verò trans Rhenum fuere in Germaniâ; non opus habuerunt in Galliam transmittere, Italiam petitori. nec rectè tunc Belgas

⁵⁰ dixeris. Quapropter lubrica heic, & fallax fuerit fides Propertii. rectiùs ita scripsisset:

*Claudius at Rhodano trajectos arcuit hostes,
Gallica cum vasti parma relata ducis
Viridomari. genus hic Rhodano jactabat ab ipso.*

Sed hæc extra institutum. referre tamen placuit, quia perperam hanc *Viridomari* gloriam Rheno à quibusdam adscribi video. De cetero apud Cæsarem, comment. VII, legitur *Nitiobrigum* in Galliâ rex, *Teutomatus*. cujus nomen ego omnino à Cæsare perscriptum fuisse puto, *Teutomarus*. Idè *Witichindo*, lib. I, in Germanicâ gente dicitur *Thiatmarus*: ab Adamo Bremensi, *Thiadmarus*: in historiâ archiepiscoporum Bremensium, *Thietmarus*: in

suprà

suprà dicto catalogo nominum propriorum, *Thietmar*, & *Thiotmar*. hodièque vulgare in Germaniâ nomen est *Dietmer*. Ammiano; passim in historiâ, narratur Alemannorum rex *Vadomarius*. Adamus Bremensis habet quemdam *Vithmarum*: & Ammianus, lib. xxxi, Greutingorum, Gothorum partis, regem *Vithimir*. Eidem auctori, lib. xvi, est *Chodomarius*; lib. xvii, *Suomarius*; & lib. xxix, *Fraomarius*: omnes Alemannorum reges. Straboni, lib. vii, & Tacito, annal. i, est Cheruscorum princeps *Segimerus*. huic etiam ibidem, *Inguiomerus*: & eidem, annal. xi, Straboni verò, prædicto libro, Chattorum princeps *Acrumerus*. qui tamen vitiosè apud Tacitum vulgatis in exemplaribus scribitur *Catumerus*; & apud Strabonem *Vromerus*: ut suo loco docebo. Ammiano, lib. xxxi, sunt *Barzumeres* & *Richomeres*; Franci, an Alemanni, haud satis discipio. Reliqua in MER & 10 M I R. desinentia Germanorum nomina, passim apud inferioris sæculi scriptores reperias; maximè verò apud Jornandem.

Alia item nominum terminatio fuit in AL, &, variante dialecto, IL. hanc quoque variè Græci simul atque Romani pro libitu formaverunt. Apud Polybium, lib. x, Hispanorum reguli nomen est *Ἀνδοβάλης*, *Andobales*; quod idem Livio, lib. xxxvi, & Appiano in Hispanicis est *Indibilis*, *Ἰνδιβίλις*. apud eundem Appianum, eodem libro, est Hispanorum princeps *Tantalus*, qui Viriato in imperio successit. apud Livium, lib. xxxi, Bojorum regulus *Matalus*. apud Cæsarem, comment. v, *Taximagalus*, Britannus. apud Tacitum, annal. xiii, *Bojocalus*, Ansibiorum in Germaniâ dux. apud Polybium, lib. iiii, *Magilus*, Gallorum Circumpadanorum rex. apud Cæsarem, comment. iiii, *Adbucillus*, & *Roscillus*, Al- 20 lobrogum principes: comment. vii, *Cavarillus* Æduus, & *Celillus* Arvernus: comment. v, *Carnilius*, Britannus. apud Tacitum, annal. xiii, *Iubilius*, Hermundurorum in Germaniâ rex.

In IN quoque nonnulla fuisse terminata reperio. apud Cæsarem, comment. v, Senonum rex *Cavarinus*. apud Dionem, lib. lx, *Cynobellinus* Britannus. apud Appianum, in Hispanicis, latronum in Hispaniâ dux *Tanginus*. apud Ammianum, lib. xvii, Alemannorum rex *Vrcifinus*: lib. xxxi, Gothorum dux *Alavinus*.

In ON, quemadmodum gentium vocabula, complura invenio: quæ Græci in ΩN, Latini suâ lingvâ formarunt in O; quorum obliqui casus N adsciscunt. In Hispaniâ: apud Polybium, lib. x, *Ἐδέκων*, *Edeco*, Hispanorum princeps. apud Livium, lib. xxxv, *Corribilo*, 30 nobilis Hispanorum regulus. apud Appianum in Hispanicis, *Ἀμβών*, *Leukon*, *Διγλάκων*, id est, *Ambo*, *Leuco*, *Ditalco*; omnes Hispanorum duces. apud Hirtium, de bello Hispanico, *Indo*, Hispanorum rex. In Galliâ: apud Cæsarem, comment. i, *Divico* Helvetius: comment. v, *Vertico* Nervius: comment. vi, *Acco*, Senonum princeps: comment. vii, *Gobanitio*, Arvernus; & *Olovico* Nitiobrix. quod fortè nomen idem est cum illo Appiani in Hispaniâ *Lenco*. In Galliâ Asiaticâ; apud Livium, lib. xxxviii, *Orgiago* regulus. qui apud Plutarchum, in libro de mulierum virtutibus, est *Ὀργιάγων*. In Germaniâ: apud Strabonem, lib. vii, *Μέλων*, *Melo*, Sigambrorum princeps. apud Tacitum, annal. xiii, *Sido*, & *Vangio*, Quadorum reges. apud Ammianum, lib. xxviii, *Rando*, Alemannus. apud Zosimum, lib. iiii, *Σέμνων*, *Semno*, Lugionum dux. apud Dionem, lib. lv, *Pulio*, Germanus 40 quidam eques in exercitu Romanorum. apud Livium, lib. xl, *Cotto*, nobilis Bastarna. In Illyrico, apud Polybium, lib. ii, *Ἀγρον*, *Agro*, Illyriorum rex. apud Cæsarem, comment. i, *Vocio*, Noricorum rex. apud Dionem, dicto libro, *Bato*, Dalmatarum dux.

In AR, vel ER quoque terminata Celticam originem vel maximè indicant. In his *Lotarius* (quod idem *Leutharis*, & *Leuderis*, & *Luterius*) jam antè dictum est. *Dejotarus*, Græcè *Δηϊόταρος*, Ciceroni, Straboni, Plutarcho, Floro, & aliis auctoribus, celeberrimus Asiaticorum Gallorum rex. Apud Polybium, lib. iiii, *Κλύαρος*, *Clyarus*, ejusdem gentis rex. qui tamen, meâ sententiâ, lib. vii, ut refert Athenæus, rectius dictus est *Κάναρος*, *Canarus*. Apud Livium, lib. xxii, *Ducarius* Insuber. Apud Strabonem, lib. xii, *Σαωνοδάριος*, *Sacondarius*, & *Βογοδιάταρος*, *Bogodiatarus*, Galli Asiatici: quorum hic Ciceroni, in orat. 50 de haruspicio responsis, & item in orat. pro P. Sextio, dicitur *Brogitarus*. Apud Appianum, in Hispanicis, est *Ἀβάρος*, *Avarus*, Numantinorum ad Scipionem legatus. apud eundem alius Hispanus *Κάρος*, *Carus*. Apud Ammianum, lib. xvii, *Hortarius*, Alemannorum rex; *Arabarius*, & *Viduarius*, Quadorum reges. Apud Cæsarem, comment. i, *Cimberius*, Chattorum dux. Apud Appianum, in Hispanicis, Numantinorum fortissimus narratur *Ῥητογάνης*, *Retogenes*. hoc idem ego esse nomen existimo, quod Procopio, Gothicar. rer. lib. iv, in Varnorum gente est *Ῥαδιγάρ* posterioribus scriptoribus *Rodigerus*; in suprà dicto nominum catalogo variis dialectis, *Roadger*, *Ruadeger*, *Ruadger*, *Ruadker*, *Ruodeger*, *Ruodger*, *Ruodker*.

Ruodker: nunc verò in Germaniâ, *Röiger*, *Rütger*, & *Rutger*: Anglis *Rodger*: Gallis *Roger*. Nam liquidam R in liquidam N converti, nihil novum est. Sic Strabo quoque, lib. IV, & V, dixit *Τυγέρος*, Helveticam nationem; quos rectius adpellasset *Τυγέρης*; id est, Celticè filioquaris, *thi Züger*, ab opido *Zug*. Certè Appiani *Ρηπυγίης* nullum aliud est vocabulum, quàm *Annæ Comnenæ*, *Alexiados* lib. III, *Ρογλώης*: quo illa Romperti Normanni, Langobardiæ ducis, filium refert, fratrem *Baimundi*.

In AT quoque fuere Gallis, ac Germanis, Britannisque communia. In Galliâ; apud Livium, lib. V, *Ambigatus*, Biturigum rex. apud Cæsarem, comment. V, *Cotuatius*, & *Guturvatus*, Carnutum duces; *Critognatus*, Arvernorum princeps. apud Dionem, lib. 10 XXXVII, *Catugnatus*, Allobrogum dux. In Germaniâ Cisthenanâ; apud Cæsarem, comment. II, *Boduognatus*, Nerviorum, Germanicæ gentis, dux. In Britannîâ; apud Tacitum, histor. III, *Vellocatus*, Britannus. apud Cæsarem, comment. V, *Mandubratius*, Trinobantum princeps. In Galliâ Asiaticâ; apud Plutarchum, in dicto libro de feminarum virtutibus, & in eo, qui inscribitur amatorius, *Sinatus*. apud Livium, lib. XLII, *Cassignatus*, Gallorum dux Asiaticorum, qui Eumenem regem in Macedoniam sequebantur. apud Polybium, *Eposognatus*, Tolistobogorum rex. quod nomen apud Cæsarem, comment. V, III, perperam e interpositum habet; ubi *Eposnactes*, Arvernorum in Galliâ Europæâ memoratur princeps. In Illyrico maritimo; apud Polybium lib. II, item apud Livium lib. XLIII,

20 *Pleoratus* rex, Agronis supradicti pater.

In IT formata hæc sunt: In Hispaniâ, *Amusius*, Aufetanorum princeps, Livio lib. XXI. In Galliâ, *Bituitus*, Allobrogum rex, Straboni lib. IV, & Floro lib. III, cap. II. eodemque nomine Gallorum in Asiâ rex, apud Appianum in Mithridaticis. apud Polybium, lib. I, *Antaritus*, Gallorum dux. In Germaniâ, *Verritus*, Frisiorum princeps, apud Tacitum, annal. XIII.

His jam adde terminationem in DUN: quæ & ipsa pluribus Celticæ gentis nationibus fuit communis. unde apud Cæsarem, comment. V, legitur *Conetodunus*, Carnutum dux: & apud Tacitum, in vitâ Agricolæ, *Cogidunus*, rex Britannus: item apud Dionem, lib. LX, in eadem insulâ *Togodunus* rex.

30 *Cassivellaunus* etiam Britannus, apud Cæsarem, comment. V, & *Vergasillannus* Arvernus, in comment. VII, nescio an non aliquid similitudinis in nominum analogiâ habent. Quin & *Ariovistus*, Germanorum rex, Cæsari, Dioni, Plutarcho, & aliis memoratus, videtur esse eodem nomine cum *Aneroesto*, Gætatarum Gallorum rege, apud Polybium, lib. II: qui apud Florum, lib. II, cap. IV, variè in variis exemplaribus legitur *Astrionicus*, *Ariobistus*, & *Ariovistus*.

CAPIT VII.

40 *Illyrios, Germanos, Gallos, Hispanos, atque Britannos, unam eandemque inter se habuisse linguam, uniusque & ejusdem fuisse gentis CELTICAE nationes, probatur opidorum vicorumque vocabulis, quæ omnibus prædictis nationibus fuere communia.*

TERTIA argumenta, quibus probari queat, quinque prædictas nationes unius fuisse ejusdemque gentis, ex opidorum vicorumque vocabulis colligere licet; quæ illis fuerunt communia, apud reliquas verò genteis non reperiuntur. Hæc igitur nunc persequamur.

50 Strabo geographiæ suæ lib. VII, Thracum linguâ urbem vocari tradit *Βερίαν* unde *οπίδα*, *Σηλυμβρία*, *Πολτομβρία*, & *Μεσημβρία*; quarum hæc antè *Μεσημβρία*: tamquam *Σηλυπολις*, *Πολτύπολις*, *Μενάπολις*; id est, *Selys*, *Polty*, & *Mena* urbes. Eandem vocem Celtis quoque nostris fuisse communem, docti quidam viri arbitrantur, adjectâ unâ literâ *g*, *briga*: in quam complura per Hispaniam, nonnulla etiam in Galliâ opida terminata reperiuntur: nihilque aliud eam significare, quàm quod transpositione quadam literarum dicimus *eine burg*, id est, locum septum, ac munitum, sive arcem. Confirmare putant hanc suam opinionem Stephanum de urbibus, haud obscuris verbis, quæ sunt hujusmodi: *Βραποβρία*, *πολις μετὰ τὸ Βαγνὸν πλάμωδ, καὶ Τυρδατῶν* (lege *Τυρδιτανῶν*.) δηλοῖ ἡ Βραπέπολις. τὸ γὰρ βερία τῆς σημηνῆ, ὡς Πολτομβρία, Σηλυμβρία. id est: *Brutobria*, urbs inter *Basim annem* & *Turditanos*.

E

signifi-